

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA „CZŁOWIEK – JĘZYK – PRAWO”

Poznań, 22-23 października 2020 r.

Konferencja „Człowiek – język – prawo” zainicjowała cykl naukowych wydarzeń poświęconych językowi prawa i komunikacji w sferze administracyjnoprawnej, została zorganizowana na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza przez Zakład Gramatyki Współczesnego Języka Polskiego i Onomastyki Instytutu Filologii Polskiej. W jej obradach wzięli udział językoznawcy, teoretycy prawa, eksperci z sektora administracyjnego oraz prawnicy kancelarii prawnych i sądów. Celem konferencji była refleksja nad językiem prawa uwzględniająca antropocentryczną perspektywę analiz i dociekań, punktem wyjścia było twierdzenie, że człowiek zajmuje centralne miejsce w zinstytucjonalizowanej przestrzeni społecznej. Uczestnicy zaproponowali różne – niekiedy komplementarne wobec siebie – perspektywy myślenia o języku prawa. W trakcie obrad plenarnych wygłoszono dwadzieścia jeden referatów w siedmiu sesjach panelowych.

Pierwszego dnia odbyły się cztery sesje panelowe. Pierwsza z nich poświęcona została postulacjom upraszczania języka prawa w przestrzeni publicznej. Obrady otworzył referat dr. hab. Tomasz Piekota (UWr), który zapoznał uczestników konferencji z koncepcjami *plain language* i *legal design*, omawiając na przykładach zastosowanie technik upraszczania regulacji. Problemowi prostego języka prawa poświęcone były również wystąpienia mgr Justyny Zandberg-Malec (kancelaria Warzyński i Wspólnicy, Warszawa), która podkreśliła wagę współpracy między prawnikami a językoznawcami w zakresie upraszczania pism procesowych. Z kolei prof. UAM dr hab. Jarosław Liberek przedstawił założenia prostej polszczyzny związane z projektem upraszczania języka urzędowego w Urzędzie Miasta Poznania.

Drugą sesję rozpoczęła prof. UMK dr hab. Małgorzata Gębka-Wolak, która przedstawiła autorską koncepcję słownika terminów języka prawnego, tj. Elektronicznego słownika leksyki prawnej HELP. Następnie swoje referaty wygłosiły prof. UAM dr hab. Marzena Kordela oraz prof. UAM dr hab. Agnieszka Słoboda. Pierwszy z nich poświęcono zagadnieniu językowego ujęcia wartości prawnych w tekście Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, drugi zaś – analizie językowej tekstów średniowiecznych (wielkopolskich rot sądowych).

Trzeci panel rozpoczął się od wystąpienia prof. UMK dr. hab. Andrzeja Moroza, który zasygnalizował trudności opisu jednostek gerundialnych w języku prawnym. Następnie referat poświęcony predykatom modalnym w ustawach wygłosiła prof. UAM dr hab. Romana Łapa. Autorka wyjaśniła, jaką rolę w badaniach językoznawczych nad ich strukturą znaczeniową odgrywają rzeczownikowe wykładniki kwalifikacji normatywnej wprowadzające zdanie w postpozycji. Obrady panelu zamknął mgr Wojciech Stelmach (UAM), który w swoim wystąpieniu scharakteryzował językowe środki perswazji w szesnastowiecznym tekście moralizatorskim *Postępek prawa czartowskiego przeciw narodowi polskiemu*.

W trakcie czwartego panelu przedstawiono trzy referaty: mgr Julia Besz (kancelaria Domański Zakrzewski Palinka, Wrocław) wskazała na konieczność wykorzystania pojęć *whistleblowing* i *compliance* w polskich tekstach prawnych. Prof. UAM dr hab. Michał Szczyszek przedstawił problem ustalenia – metodą analizy językoznawczej – zakresu leksemów w opiniach biegłego językoznawcy na przykładzie leksemu *zbroczenie*. Z kolei mgr Alicja Labijak (UAM) omówiła interpretację znamiona nieprzyzwoitości wykroczenia z art. 141 k.w. w orzecznictwie sądów powszechnych.

Drugiego dnia obrad odbyły się trzy sesje panelowe, podczas których wygłoszono dziewięć prelekcji. Piąty panel konferencji otworzył referat dr. Bartłomieja Cieśli (UŁ), który dotyczył w urzędzie wojewódzkim, starost wykorzystania reguł prostej polszczyzny we współczesnych tekstach urzędowych powstałych wie powiatowym oraz powiatowym urzędzie pracy. Następnie mgr Aleksandra Bieniek i mgr Rafał Lorent (Kancelaria Zakrzewski Domański Palinka sp. k., Warszawa) przedstawili koncepcję *legal design*, która ukierunkowana jest na osiągnięcie zrozumiałości tekstów prawnych przez podmioty nieprofesjonalne. Na koniec mgr Mikołaj Labijak (UAM) ukazał różny stopień realizacji postulatu zrozumiałości i prostego języka w tekstach sądowych (orzeczeniach, zarządzeniach, uzasadnieniach, pouczeniach).

Szósty panel konferencji rozpoczął się od wystąpienia mgr. inż. Piotra Mierzwińskiego, który omówił cechy języka wynalazków patentowych. Kolejny referat, autorstwa mgr Anny Falany-Jafray (UHP, Częstochowa), dotyczył kategoryzacji językowych w tekstach prawnych dotyczących przestępstw oraz wykroczeń. Prof. UAM dr hab. Marta Wrześniewska-Pietrzak w wystąpieniu zamykającym panel przedmiotem analiz uczyniła leksykę nazywającą osoby z niepełnosprawnością, ściślej: osoby należące do społeczności G/głuchych. Autorka pokazała tę leksykę na szerszym tle sposobów nazywania i postrzegania własnej społeczności, które wynikają z niejednorodnego postrzegania głuchoty.

Ostatni panel konferencji otworzyła prelekcja mgr Dagmary Świerkowskiej na temat odmiennych sposobów ujmowania pojęcia plagiatu oraz cytatu w prawie autorskim. Następnie wspólne miejsca prawa i onomastyki w zakresie antroponimii, toponimii i chrematonimii omówiła prof. UAM dr hab. Magdalena Graf, dr hab. Błażej Osowski przedstawił różne rodzaje ekwiwalentów leksykalnych w wybranych XVIII-wiecznych tekstach prawnych, tj. inwentarzach dóbr szlacheckich.

Szeroki zakres omawianej tematyki, a także udział praktyków i teoretyków różnych dyscyplin stworzyły przestrzeń dla wspólnego, interdyscyplinarnego namysłu nad relacją pomiędzy człowiekiem, językiem i prawem. Duże zaangażowanie uczestników konferencji w dyskusje, stanowiące istotę wszelkich przedsięwzięć naukowych, świadczy o potrzebie organizacji kolejnych spotkań tego rodzaju w przyszłości.

Alicji Labijak

alicja.labijak@amu.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-6095-6245>

Lukasz Piosik

lukpio@amu.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0003-0062-0122>